

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 12
FEBRUARI
1925

PUB

ALLA DAMER BÖRA SE VÅRT STORSTILADE URVAL AV
KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD, SPORT OCH RESOR

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.
Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

Paul U. Bergström ^{A/B}

74 DROTNINGGATAN 74

:::

DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Malmorgsgatan 3, STOCKHOLM
Telefon: 244 88. Norr 244 19

**Familjerätt. Hyresärenden.
Testamenten. Bouppteckningar.**

*Förfrågningar från landsorten
besvaras omgående.*

Advokat

Eva Andén

Jur. Kand.

Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattugatan 14, Stockholm
Tel. 75 76, Norr 183 36

*Specialitet: Familje- och arvssaker,
boutredningar och testamenten.
Även skriftliga förfrågningar.*

Sigrid Hansén

53 DROTNINGGATAN - VÄSTERLÅNGGATAN 29

SPECIALAFFÄR FÖR

**DRÄKTER · KAPPOR · KLÄNNINGAR
KJOLAR · REGNPLAGG**

*Största urval @ Utsökta kvalitéer
Billigaste priser*

Telefoner
539 · 8326 · 5619
Malmö

Perslow's

Siden- &
Manufakturaffär
Största urval nyheter

HERTHA

ÅRGÅNG XII

FEBRUARI 1925

HÄFTE 2

Den aktuella lönefrågan.

När detta skrives är det kungliga förslaget till löneroglering för kvinnliga statstjänare, vilket innehölls i statsverkspropositionen, redan gammalt nytt. Förslaget karakteriseras av departementschefen som en tillämpning av likalönsprincipen och såsom sådant har det även allmänt uppfattats och diskuterats.

Det bygger på en gemensam löneplan för manliga och kvinnliga befattningshavare. Lönen skall i samma tjänst utgå med lika belopp antingen innehavaren är man eller kvinna. Tidigare ifrågasatta löneavdrag för kvinnor skola alltså enligt förslaget ej ifrågakomma. Det förutsattes även att likhet i pensionsålder och pensionsavgifter skall införas. Detta är förslagets allmänna principer och för visso framstår det som ett försök att i praktiken omsätta likalönens grundsats. Det torde alltså vara klart att ur de synpunkter som tidskriften Hertha städe gjort till sina är den kungliga propositionen i sina allmänna grunddrag värd mycket erkännande.

Går man så att granska förslaget mera i detalj blir det snart uppenbart att det endast är i nya tjänster, sådana som komma att öppnas för kvinnor genom behörighetslagens ikraftträdande, som

den proklamerade grundsatsen om likalönen kommer till en verklig tillämpning.

Beträffande de statstjänster, där kvinnor hittills funnit användning och vilka till övervägande delar även varit reserverade för dem, skulle likalönsprincipen få tillämpning så till vida att om män framdeles anställas i dessa tjänster de skulle erhålla samma lön som gälla för kvinnor. Emellertid är det med avseende på dessa nuvarande kvinnliga tjänster som det svåra problemet i lönefrågan möter. Med hänsyn till statsfinanserna har nämligen departementschefen ansett att dessa tjänster skola inflyttas i den för män och kvinnor gemensamma löneplanen utan att statsverket får vidkännas några väsentligen ökade kostnader. Följden härav har icke kunnat bli mer än en nämligen att tjänsterna i fråga vid en utplacering, där lönens kvantitet fått utgöra den avgörande faktorn och arbetets kvalitet kunnat spela endast en underordnad roll, kommit orimligt långt ner på skalan. Det är med andra ord alternativ I i den lönepromemoria som omnämnes i Herthas senaste novemberhäfte, som här efter en del orflyttningar av tjänster fått komma till

användning. Utan att skatta åt någon kritiklusta kan man med avseende på de nuvarande kvinnliga befattningarna säga att den kungliga propositionens likalön närmast framträder som en form.

Ett enda exempel till belysande av detta påstående må anföras. Nuvarande första postexpeditörsbefattningar och första telegrafisttjänster, alltså två kvinnliga grupper, placeras i löneplanen tre grader lägre ner än dem underordnade post- och telegrafassistenttjänster. Flera sådana fullständiga anomalier i placeringshänseende skulle kunna framdragas från andra områden av statstjänsten. Synpunkten att de kvinnliga befattningshavarnas inrangerande under den gemensamma löneplanen skulle kosta staten det minsta möjliga har fått gå före allt annat.

På samma gång måste det emellertid erkännas att införandet av en gemensam löneplan i och för sig är en vinst av betydande räckvidd. Dessutom tillkommer enligt förslaget för de nuvarande kvinnliga befattningarna en femte löneklass, medan den speciella kvinnliga löneplanen endast har fyra löneklasser. I vad mån den nu föreslagna ordningen kommer att öka de kvinnliga befattningshavarnas befordringsmöjligheter, torde det vara svårare att nu göra sig en bestämd mening om. Dock är det åtskilligt som talar för att en förbättring härvidlag skall uppnås.

Regeringsförslaget har givit anledning till ett flertal motioner. En grupp av dessa avser att förbättra de kvinnliga befattningshavarnas ställning genom vissa tjänsters uppflyttning i löneskalan. Sålunda föreslår i första kammaren

fröken Kerstin Hesselgren bl. a. att förste postexpeditör, förste telegrafexpeditör och några med dessa jämställda tjänstegrupper uppflyttas till 15:de lönegraden, främst med den motivering att befattningshavarna i fråga åtminstone ej skola i lönehänseende ställas lägre än dem underordnade tjänstemän. I andra kammaren motionerar fröken Bertha Wellin med instämmande av fru Agda Östlund om uppflyttning i löneskalan av såväl telegrafexpeditör som förste telegrafexpeditör. Hr T. Juhlin föreslår ändring i övergångsbestämmelserna till förmån för nu i postverket anställda kvinnliga förste postexpeditörer och postexpeditörer. Vidare har hr H. Hallén framlagt en motion berörande den kvinnliga yrkesinspektionen. I motionen yrkas bland annat att yrkesinspektrisen uppflyttas till samma lönegrad som yrkesinspektörerna eller den 28:e och yrkesinspektassistenter till den 21:a lönegraden. I ett par av motionerna framföras även yrkanden om förbättrade semesterförhållanden i de lägre lönegraderna.

Om man finge tänka sig att den kungliga propositionen under riksdagsbehandlingen modifierades i den riktning här nämnda motioner ange, vore det givetvis önskvärt och kunde betecknas som en vinst om den bleve antagen. Härtill kommer den stora betydelse frågans lösning har för behörighetslagens ikraftträdande. Emellertid förhåller det sig, som allmänt bekant, sålunda att den likalönsprincip, som kommit till uttryck i regeringsförslaget, mötts även av ett direkt motstånd. Inom andra kammaren

har hr Olofsson i Digernäs jämte ett par motionärer yrkat avslag med begäran om ny utredning i samband med dyrtidstilläggens avskaffande. En annan förslagsställare, hr E. Lindberg, önskar utredning angående begränsning av gift kvinnas rätt att inneha statstjänst. I den pressdiskussion, som hittills förekommit, ha röster höjts både för och emot likalönsprincipen.

Frågan väntas att inom den närmaste tiden komma upp till avgörande i kamrarna men ännu så länge har den icke lämnat statsutskottet. Den förberedes där av en för ändamålet särskilt utsedd avdelning med lönerogleringsexperten hr C. G. Ekman som ordförande. Resultatet av avdelningens arbete är givetvis icke känt men ett ihärdigt cirkulerande rykte vill veta att den kungliga propositionen med en del ändringar skulle stödjas endast av en grupp inom avdelningen under det att de övriga önskade göra ett avsteg från likalönsprincipens tillämpning genom att för kvinnornas vidkommande över hela linjen borttaga den högsta löneklassen. Det sistnämnda alternativet är ett nytt uppslag. Så länge man inte vet om det någonsin blir mer än ett rykte är det obehövt att närmare ingå därpå, men så mycket kan alltid sägas att det, lindrigt uttryckt, verkar föga tilltalande.

AXIANNE THORSTENSON.

Om gift kvinnas nationalitet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har Fredrika-Bremer-Förbundet i anslutning till de önskemål förbundet vid tidigare tillfällen framfört i saken i underdånighet hemställt att Kungl. Maj:t ville överväga frågan om initiativ till att spörsmålet om gift kvinnas nationalitet upptages till internationell behandling i syfte att giva åt denna fråga en i möjligaste mån enhetlig lösning enligt principen om självständighet för den gifta kvinnan i medborgarrättsligt hänseende.

I skrivelsen påpekas huru de internationella kvinnoorganisationerna Internationella kvinnorösträttsalliansen och Internationella kvinnorådet i uppfattning av att denna fråga står på dagordningen i alla de länder, där en organiserad kvinnorörelse finnes, vid respektive kongresser och möten i Rom 1923 och i Köpenhamn 1924 kraftigt uttalat sig för att denna fråga löses under internationellt samarbete. Under vidare hänvisning till att vår nya svenska lag av 1924 om förvärvande och förlust av svenskt medborgarskap i vissa avseenden utvidgat den gifta kvinnans rätt att självständigt, för egen del och för under hennes vårdnad stående barn, bibehålla och förvärva det medborgarskap, som för henne är det mest önskvärda, betonas i skrivelsen att denna lag är frukten av ett samarbete de skandinaviska länderna emellan, att samarbetsvägen således redan beträffas av de skandinaviska länderna och att det synes vara en följdriktig utveckling att genom Sverges initiativ det ifrågavarande spörsmålet bringas vidare till vidgat internationellt samarbete.

Fredrika Bremers staty.

När den nybildade kommittén för resande av en staty åt Fredrika Bremer för tolv år sedan skickade ut sitt första upprop om penninginsamling för ändamålet hoppades man givetvis på ett jämförelsevis snart förverkligande av planen. Men ofömutsedda svåra tider kommo, världskriget med den därpå följande ekonomiska depressionen. Arbetet med insamlingen fick, som så mycket annat, i stort taget anstå tills vidare. Ett insamlingsarbete under hand pågick dock alltså, och tidigt förliden vår var kommittén färdig med att utsända ännu ett offentligt upprop och uppmana till att genom allmänna bidragsteckning göra det möjligt att inom den närmaste framtiden resa minnesstoden åt Fredrika Bremer.

Som en direkt följd av detta sista upprop, efter vad man kan förstå, hände då detta att några konstnärer en tid därefter erbjödo kommittén att taga kännedom om skisser av Fredrika Bremer som de utfört. I september 1924 upptog kommittén saken till övervägande och efter att ha besett de fyra olika förslagen inhämtades under höstens lopp konstnärliga omdömen om dessa.

Vid sammanträde sistlidne 5:te februari har nu kommittén till sist efter omsorgsfullt prövande fattat sitt beslut: att åt skulptören Sigrید Fridman giva uppdraget att utföra Fredrika Bremers staty efter företedd skiss.

Det hade ej varit en konstfråga om inte vid detta besluts fattande olika me-

ningar varit företrädde, motsatsen har väl i dylikt fall aldrig förekommit. Här framställde sig dessutom hos några medlemmar av kommittén den frågan om möjligen inte en utvidgad underhandstävlan skulle kunna ordnas. En stor allmän tävlan med utfästa pris visste sig kommittén ej kunna inbjuda till, då den i och för sig ännu otillräckliga statyfonden utslöt tanke på en dylik.

Väsentligt bestämmande även i fråga om denna andra framförda åsikt var emellertid kommittémajoritetens deciderade uppfattning — stödd från framstående konstnärligt håll — att av de fyra förslag kommittén hade att välja emellan fanns ett som var den Fredrika Bremer som hade rätt att leva i brönsen.

I inspirerad konsnärsvision har Sigrید Fridman sett Fredrika Bremer som föregångerskan och sierskan som, huvudet något framåtböjt, blicken mot ett fjärran mål, på en gång sökande och spänstigt viss går den nya vägen. Rytterns rörlighet lever i den avbalanserade gestalten som genom linjernas fasthet vunnit sin storslagna monumentala utformning.

Sigrید Fridman är elev av Bourdelle, mästaren som efter att ha varit Rodins elev och medarbetare gått sin egen väg och nu nämnes som Frankrikes främste skulptör i denna tid.

Sigrید Fridman har framför allt gjort sig känd här hemma genom den ståtliga och originella Pingvinbrunnen på Naturhistoriska Muséets gård i Gö-

teborg, den skulpturala utsmyckningen ut- och invändigt av sjöförsäkringsaktiebolaget Atlanticas hus ävenledes i Göteborg, Ellen Keys statyett i Dicksonska folkbiblioteket, alltjämt i rikets andra stad, samt genom porträttbyster av kända personer, såsom Torgny Segerstedt och Ragnar Östberg.

Det återstår för statykommittén att insamla det tyvärr ännu ganska betydande belopp som fattas i summan för

statyns utförande. Man ser dock förtröstansfullt på denna sak. Konstverket en gång under arbete, bör väl intresset för detta stimulera till samfällid ansträngning för anskaffning av den erforderliga summan. Något längre fram kommer kommittén att utsända en direkt vädjan om ytterligare bidragsteckning. Eventuella bidrag nu kunna sändas till Fredrika-Bremerstatykommittén, Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm.

Privatskolesakkunnigas utlåtande.

Vid 1924 års riksdag hade statsutskottet som bekant föreslagit i hög grad skärpta bestämmelser rörande anslagen till privatläroverken. På grund av första kammarens avslag avvärjdes emellertid för tillfället de hotande konsekvenserna, som detta förslag innebar för privatskolorna och som väckt den livligaste oro och framkallat kraftiga protester från dessa skolors lärarkår.

Dåvarande ecklesiastikministern, som erhållit bemyndigande att låta verkställa utredningar av vissa inom skolväsendet fallande frågor, tillkallade den 21 juni såsom sakkunniga rektorn vid Kungl. högre lärarinneseminarium, G. R. Fåhræus, föreståndarinnan för Brummenska skolan, fröken Gunhild Almén, och lektor E. Wigfors från Göteborg för utredande av vissa frågor rörande privatskolornas organisation. De sakkunnigas betänkande och förslag, som basera sig på

grundliga utredningar, avse enligt deras egen utsago att å ena sidan förebygga missbruk på det ekonomiska området och misshushållning med statens medel, å andra sidan att med skäligen hänsyn till nu bestående förhållanden söka bevara så mycket som möjligt av privatskolornas egenart och deras frihet beträffande undervisningens anordning.

Statsutskottet hade föreslagit en höjning av lärarinnornas tjänstgöring till 24—28 veckotimmar. Sakkunniga anse, att den fortfarande lämpligen bör omfatta 22—24 timmar. De framhålla dock, att en medeltjänstgöring inom denna ram bör kunna något höjas, så att genomsnittligt 25 timmars tjänstgöring uttages. Å stadium motsvarande gymnasiet bör full tjänstgöring anses bestridd med något reducerad tid.

I fråga om den bestämmelse, som

medgiver ämneslärarinna rätt att fullgöra intill en tredjedel av sin tjänstgöring i de förberedande klasserna och vilken bestämmelse enligt statsutskottets förslag skulle borttagas, anse de sakkunniga, att om det generella medgivandet upphörde, skolöverstyrelsen bör tillerkännas befogenhet att medgiva skola att helt eller delvis förlägga viss lärarinnas tjänstgöring till de förberedande klasserna, när detta ur allmänpedagogiska synpunkter måste anses önskligt, dock med iakttagande av vissa inskränkande bestämmelser.

Angående skolklassernas uppdelning i parallella avdelningar förorda de sakkunniga med hänsyn till vikten av besparingar för statsverket, att vissa restriktioner företagas beträffande de enskilda skolornas rätt till dylik uppdelning.

Då kommunala mellanskolornas klassavdelningar sedan gammalt beräknats omfatta högst 30 lärjungar, och då skolkommissionen föreslagit samma lärjungeantal i framtidens realskola, anse de sakkunniga, att det finns fog för att stanna vid samma siffra för de privata skolorna. Statsutskottet hade i sitt förslag höjt den till 35. Dock bör till de eventuella nya bestämmelserna fogas det tillägg, att där det lokala utrymmet lägger oöverkomliga hinder i vägen, antalet lärjungar må efter skolöverstyrelsens prövande kunna begränsas.

Alternativt föreslå de sakkunniga av pedagogiska skäl, att statsunderstödd skola må på ansökan erhålla rättighet att dela klassen i mindre avdelningar. I sådant fall dock under villkor att sko-

lan själv efter gällande bestämmelser avlönar de lärare, som skulle erfordras för denna klassuppdelning.

Angående terminsavgifterna anse de sakkunniga, att skolöverstyrelsen efter noggrann undersökning av vederbörande läroverks ekonomiska ställning bör ha rätt att föreskriva sänkning av terminsavgifterna i skolor med för höga vinster.

Beträffande de statsunderstödda privata skolornas ekonomiska förhållanden framhålla de sakkunniga det önskvärda från statens sida, att det privatekonomiska intresset så mycket som möjligt bortelimineras.

Detta skulle bäst uppnås, om skolorna i den mån de icke äro donationsskolor eller ägas av kommunerna så småningom ombildades till stiftelser eller aktieföretag med begränsad utdelningsrätt.

De sakkunniga ha även ägnat frågan om kontroll å och revision av privatläroverkens räkenskaper ingående utredning och föreslå formulär för nämnda läroverks räkenskaper. Vidare föreslås att riksräkenskapsverket skall utse en revisor för varje läroverk, samt att riksräkenskapsvetenskapen skall bemyndigas att avgiva yttrande om enskild läroanstalts ekonomiska förhållanden, då det gäller statsunderstöds utdelande, ävensom vid fall, då det kan bli fråga om sänkning av terminsavgifter.

Angående den av statsutskottet föreslagna höjningen av privata skolelärarynornas tjänstgöringsskyldighet till 24—28 veckotimmar kan påpekas, att det i den pedagogiska diskussionen kraftigt framhållits att en dylik ändring skulle

bli till bestämd skada för undervisningen. Man kan också erinra om att ifall tjänstgöringstiden för privatskolornas lärarinnor höjes till att i likhet med de vid de kommunala mellanskolorna anställas omfatta 24—28 den högst avsevärda skillnaden i avlöning mellan de båda kategorierna också bort tagas under övervägande.

Allt som allt torde man kunna säga, att om sakkunnigas förslag äro att föredraga framför statsutskottets, innebära de dock ännu ett steg mot den punkt, dit den fria privatskolan så småningom drivits — den punkt, där av friheten intet återstår.

Gång på gång förkunnas att frihet och möjlighet till rörelse och initiativ äro de oundgängliga förutsättningarna i uppfostrings- och undervisningsarbetet och samtidigt plockas bit för bit bort av dessa oundgängliga betingelser. Betänkligast ur undervisningssynpunkt torde de bestämmelser vara, som binda skolans övertygelse och handlingsfrihet, där det gäller delandet av skolans klasser i parallellavdelningar. Man erkänner önskvärdheten av att undervisningen göres individuell och samtidigt föreslås åtgärder, som måste bidra att mekanisera dem samma. Skolorna tillåtas ju visserligen att på egen bekostnad uppsätta parallellavdelningar, men denna tillåtelse är väl mest att betrakta som en vacker gest. De av sakkunniga föreslagna bestämmelserna rörande skolornas ekonomiska skötsel torde kunna befaras lägga hinder i vägen för dylika försök.

Privatskolornas läge torde kunna uttryckas med satsen — av två onda ting väljer man det minst onda.

Jämfört med statsutskottets förslag äro sakkunnigas ett försök att rädda en smula av det som varit den fria privatskolans styrka och som varit förutsättningen för det livaktiga och på initiativ rika arbete, som där bedrivits.

Man kan också undra om de besparingar man genom dessa förslag velat åstadkomma inte så litet komma att reduceras av ökade kostnader för administration, revision etc. Ett är i alla händelser säkert — för föreståndarna och föreståndarinnorna vid våra privatskolor kommer tiden ännu mindre än nu — och den befinner sig redan under minimum — att räcka till för det som väl skulle vara huvudsaken — den pedagogiska ledningen.

AUGUSTA LITHNER.

Årsta-te.

Föreningen Årsta hade söndagen den 8 febr. anordnat ett middagsté i Stockholms Grand Hôtel Royal. Man hade räknat på att i den vackra lokalen samla ett antal gäster, dels redan intresserade, dels sådana vars intresse man ämnade vinna, kring tedrickning och ett underhållande program, och man lyckades i ett som allt. I grupper vid borden satt en talrik och intresserad publik och njöt sitt te medan fru Ellen Hagen talade om Årstaföreningens idé — och att det behövdes pengar för att realisera den. Arkitekt Falkmans härliga röst i Pajazzoprologen och Kung Heimer och Aslög förtjuste samtliga, och fru Pauline Brunius reciterade, charmant och fulländat som alltid, Topelius' högstämde dikt till Fredrika Bremer's minne och några poëm från senare tid. Stockholms studentsångareförbund utförde kvartett-sång — och så kom den oundvikliga, av ungdomen utan tvivel efterlängtda dansen.

Washingtonkongressen.

Internationella Kvinnoförbundets instundande 5-årskongress i Washington 4—14 maj börjar antaga allt fastare former. Ett preliminärt program är utskickat, och om även detta kommer att delvis ändras, i vilket fall som helst kompletteras, blir det i huvudsak efter de där angivna linjerna som kongressarbetet kommer att bedrivas.

Förhandlingarna äga rum i "Döttrarnas av den amerikanska revolutionen minneshall", namnet är ståtligt och går tillbaka till den stolta frigörelseepisoden i Nordamerikas historia. Här skola nu styrelsens och kommittéernas sammanträden ordnas, liksom själva de stora kongressens förhandlingar.

Den 4 maj på aftonen äger kongressens officiella öppningshögtidlighet rum. då ordföranden, lady Aberdeen, håller sitt stora kongresstal, och ordföranden i U. S. A:s nationalförbund hälsar kongressen välkommen. Dagarna före och efter själva kongressdagarna upptagas av sammanträden i de stående internationella kommittéerna; den 6 på aftonen är det första offentliga mötet med lady Aberdeen på ordförandep platsen. De skilda nationalförbundens ordförande tala då över "Nutida villkor i liv och industri". Övriga offentliga aftonmöten upptaga ämnena: "Medborgarskapets nya innehåll" med uppdelning i "samhällsarbete och rekreation", "skolning och tillfällen för den sociala arbetaren", "reformer i lagar rörande hem och familj", samt "Sociala ideal i internationellt liv", uppdelat

i "internationell skiljedom och säkerhet mot krig", "kvinnornas inflytande i fråga om världsfred", "I. C. W:s valspråk en förbjudande och omdanande princip".

Själva kongressförhandlingarna komma i mycket att röra sig om I. C. W:s organisation och arbetssätt och upptaga viss revidering av stadgarna.

Nöjesprogrammet vet man ännu ingenting om men säkerligen blir detta amerikanskt ståtligt.

Den svenska delegationen kommer att bestå av dr Malin Wester-Hallberg, dr Ingegerd Palme och advokat Mathilda Staël von Holstein, efter vad man nu vet. I lyckligaste fall kommer ännu någon representant för Svenska Kvinnornas Nationalförbund att delta i kongressen.

Som hjälp till bestridande av de dryga resekostnaderna har Nationalförbundet erhållit ett statsanslag av kr. 3,000:—.

Kringblick.

Tyskorna i riksdag och lantdag. De för Tyskland särdeles viktiga riksdagsvalen i december resulterade med avseende på den kvinnliga representationen i att 32 kvinnor invaldes i riksdagen, mot förutvarande 28. Flertalet av de förut kända, framstående kvinnliga politikerna återtogo sina platser, såsom demokraterna dr Bäumner och dr Lüders, nationalisterna fru Mueller Otfrid och fru Behm, av folkpartiet fru Mende, katolikerna fruarna Dransfeld, Weber och Neuhaus, socialisterna fruarna Juchasz, Sender och Pfülf — och till sist kommunisternas gamla kämpe Klara Zetkin.

Ett flertal frågor av eminent vikt särskilt för kvinnorna stå på den nya riksdagens program. Man kan utgå ifrån att de kvinnliga riksdags-

ledamöterna med speciellt aktivt intresse komma att deltaga i behandlingen av ärenden sådana som förslaget om vissa smittosamma sjukdomars möjliga begränsning, frågan om gift kvinnas nationalitet, kvinnors anställning i statstjänst m. m. d., och fru Marie Stritt uttalar också i senaste numret av *The International Woman Suffrage News* sin förvissning om att de kvinnliga riksdagsledamöterna skola kraftigt bidra till att föra dessa frågor lyckligt i hamn.

De med riksdagvalen samtidiga valen till preussiska lantdagen ha insatt 40 kvinnliga ledamöter i denna. Fru Stritt, som ävenledes kommenterar detta val i vår internationella rösträttstidning, använder uttrycket "endast 40 på en totalsumma av 450 medlemmar...". Vi äro betydligt anspråkslösare proportionalister här hemma!

Nationalitetscirkus. U. S. A. har som bekant helt resolut medan nästan all världens länder diskutera de gifta kvinnornas minst sagt prekära nationalitetsförhållanden — icke på grund av bristande lagstiftning utan på grund av existerande — huggit av den gordiska knuten genom att helt enkelt lagstadga att det få de själva betämma över. Amerikanskorna ha verkligen fått rätten att välja om de vilja behålla sin egen nationalitet eller om de vilja övergå till sin mans. Så enkelt är det, de betraktas som självbestämmande människor.

Men — kanske prisar man för tidigt!

En gentleman från Illinois, representanten Sabath, ja han heter verkligen så, har väckt motion om upphävande av det så nyligen antagna lagförslaget om gifta kvinnors självbestämmningsrätt i fråga om nationalitet. Mr Sabath är ledsen, det lär ha hänt att amerikanska män, konsulter anges som direkta exempel, gift sig med utländskor, vilka i enlighet med sitt lands lagar förlorat sin nationalitet, men de stackars amerikanska männen ha ej kunnat automatiskt påtrycka sina kära fruar sin, på grund av den besvärliga amerikanska lagen. Och det tar tid att bli nationaliserad i U. S. A. De arma konsulsfruarna sväva absolut i luften, utan någon nationalitet som helst, tills vidare. Vilken fatal situation.

Nu vill mr Sabath att alla amerikanskor, som i Amerika gifta sig med utlänningar, återigen, som förr, skola bli utländskor utan vidare — för att de utländska konsulsfruarna i all bekvämlighet må ögonblickligen kunna bli amerikanskor.

Vilken cirkus, det snurrar runt i huvudet när man försöker ta fatt på det något så när förnuftiga i de lagstadgade förhållanden det här är tal om.

Man vågar emellertid hoppas att U. S. A. inte skrämmas allt för mycket av konsulsfruarnas obefintliga nationalitet. Säkert är man tillräckligt praktisk i den stora republiken för att kunna räkna ut — att det är andra som böra ändra sina lagar.

Mr Sabath vill man rekommendera en sund meditation över vad internationellt samarbete på detta lagstiftningsområde kunde uträttas.

Internationella klubben.

En på sina håll länge närd idé, att i Stockholm bilda en klubbanslutning, vars uppgift vore att samla utländskt folk till möte med svenskt, har från och med i år realiserats, men ännu så länge i mindre och blygsammare former. "Internationella klubben" har bildats och installerat sig Hamngatan 8, två trappor. Klubbens lärum med svenska och utländska tidningar är tillgängligt för medlemmar alla dagar från kl. 11 f.m. till kl. 9 e.m. Årsavgiften är kr. 15:—

Söndagen den 1 februari hade klubben sin första mottagning på middagen med téservering, varvid ordföranden, fru Ellen Hagen, hälsade de närvarande välkomna och borgmästare Carl Lindhagen talade om klubbens uppgift att "verka för andligt utbyte och ömsesidig förståelse mellan medlemmar av olika nationer". M:me Andrejewa Skilondz och löjtnant Percy Richards föredrogo sångnummer till ackompanjemang av Märta Ohlson.

Meningen lär vara att anordna liknande, återkommande middagsmottagningar.

Om sjukvårdspersonalens ställning.

Fredrika-Bremer-Förbundet har ingått med nedanstående skrivelse till Kungl. Maj:t.

Med anledning av nådiga remissen den 28 mars 1924 av 1920 års lasarettskommittés förslag till allmän sjukhusstadga får Fredrika-Bremer-Förbundet i underdå-nighet anföra följande:

Föreningen vill för sin del inskränka sitt yttrande till att framhålla behovet av att mom. 1. § 55 kap. 3 erhåller en lydelse, som fullt betryggar sjukvårdspersonalens ställning. I det föreliggande förslaget bibehålles nämligen den gamla sjukhusstadgans bestämmelse, att "sjukvårdspersonal antages och entledigas av läkaren, dock med skyldighet för denne, att vid nästkommande direktions-sammanträde därom göra anmälan."

Huru övertygad man än kan vara, att den genom sagda paragraf lasarettsläkaren tilldelade rätten att ensam bestämma över sjukvårdspersonalens anställning i allmänhet komme att handhas med ansvarskänsla och hänsynfullhet, torde det dock icke vara uteslutet, att en dylik makt kan missbrukas. Fall hava inträffat, då sjuksköterskor, som till sina förmäns belåtenhet skött sitt arbete, vid ombyte av sjukhusläkare helt oförberett blivit uppsagda av det skäl att den nytillträdande läkaren önskat i den avskedades ställe få en sköterska, som han var van att samarbeta med. Förbundet kan för sin egen verksamhet som förmedlare av sjukvårdsarbete anföra ett sådant fall av avskedande beträffande en vid förbundets sjuksköterskebyrå inskriven sköterska, som i 18 år med goda vitsord innehåft sin tjänst. Icke nog med, att den sålunda avskedade blev berövad ett arbete hon högt skattade, utan hon blev även härigenom

ställd inför utsikten att gå förlustig en stor del av sin alderdoms försörjning, då det är först efter 25 års reglerad tjänst, som full statlig pension utgår och det naturligtvis icke faller sig lätt för den som nalkas 50-årsåldern att erhålla ny anställning förenad med pensionsrätt från staten.

Dylåka händelser torde klart framhäva det osäkra i sjukvårdspersonalens ställning så länge denna är beroende av en ensam persons bestämmanderätt. Visserligen inser förbundet till fullo vikten av att sjukhusets chef, som ytterst bär ansvaret för sjukvårdsarbetet, tillerkännes ett starkt inflytande på sjukvårdspersonalens antagande och entledigande. Men den åsyftade paragrafen torde, utan åsidosättande av sjukhusläkarens berättigade intresse härvidlag, kunna givas en sådan formulering, att den yttersta beslutanderätten lägges i sjukhusdirektionens händer, dock efter resp. läkares förslag och hörande. På grund av den ställning sjukhusläkaren intager inom direktionen kommer sannolikt hans inflytande vid ärendets avgörande att bliva utslagsgivande. Men på samma gång innebär bestämmelsen ett tillgodoseende av sjuksköterskans berättigade intresse i det att den tryggar hennes rätt att få kvarstå i sjukhusets reglerade tjänst till dess pensionsåldern uppnås, såvida icke genom hennes eget förvållande giltig anledning till avskedande förekommer.

Att den här föreslagna ändringen i mom. 1. § 55 kap. 3 i sjukhusstadgan kan ske utan att läkarens intressen träddas för nära, torde framgå därav, att vid Stockholms stads sjukhus dylika bestämmelser varit gällande under flera år och enligt vad man har sig bekant fungerat till belåtenhet.

Under åberopande av vad som ovan anförts får Fredrika-Bremer-Förbundet i underdånighet hemställa

att mom. 1, § 55, kap. 3 i sjukhusstadgan får en sådan lydelse, att den yttersta beslutande-rätten angående sjukvårdspersonalens antagande och entledigande överlämnas åt sjukhusdirektionen.

Lotterikoncession för F.-B.-F.

Kungl. Maj:t har beviljat förbundet rättighet att tillsammans med fyra andra föreningar anordna ett lotteri, "Bygge och Bo-lotteriet". Lotternas sammanlagda vinstvärde är 330,000 kr och högsta vinsten 40,000 kr. i Svenska Statens premieobligationer. Övriga vinstvärden äro 15,000, 10,000 och 5,000 kr.; flera vinster å 2,500, 2,000, 1,800, 1,500 och 1,000 kr. Lägsta vinstvärdet är 5 kr., och å nitdragningen finnas 200 vinster, den högsta utgörande ett eget hem med eller utan inventarier efter vinnarens val, uppfört å en av vinnaren anvisad tomt å 30,000 kr.

Vinsterna utgöras nästan uteslutande av presentkort, vilka motsvara full penningvaluta. Pris per lott 2 kronor. Lottförsäljningen börjar den 27 februari och pågår till den 27 april, lotteriexpeditionen är Sturegatan 7, Stockholm; den 1—5 april blir utomhusförsäljning av lotter.

Övriga föreningar som ha del i lotteriet äro Stockholms Byggnadsingenjörförening, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, Föreningen Handarbetets Vänner samt Sydsvenska Föreningen för Konsthantverk.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Jubileumsfirandet inom ännu några kretsar återstår att meddela:

Växiökretsen hade den sistlidne 3 dec. en fest varvid — sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna — Lotten Dahlgrens teckning av F.-B.-F:s ledande personer i äldre tider upplästes. En tablå, arrangerad av fru Blenda Sylwan, visades omedelbart därefter: Fredrika Bremer vid sitt skrivbord, och fru Sylwan uppläste, en av henne författad "devis" till tavlan. Härpå följde en musikavdelning m. m. samt supé.

Örebrokretsen firade 40-årsdagen med en minnesfest i Risbergsska skolan, varvid ordf. fru Palmborg talade om förbundets stiftande och fröken Ada Arwedson uppläste Lotten Dahlgrens föredrag om F.-B.-F:s ledande personer i äldre tid. Pianomusik av fru A. Graf, sång av en damkör samt en tablå föreställande Fredrika Bremer vid sitt skrivbord med manuskriptet till Hertha framför sig, varunder "Altarflamman" i Alice Tegnér's tonsättning sjöngs avslutade festen.

Ystadkretsen firade jubileet å Hotell Continentals festsal, varvid fru Clary Schuliz talade om "Esselde och Fredrika-Bremer-Förbundet" och fröken Olga Johnsson skildrade förbundets ledande personer i gångna tider. Till detta visades skioptikonbilder. Kvällen avslutades med uppförandet av enaktaren "En afton hos Fredrika Bremer" samt supé och samkväm.

Gävlekretsen hade den 3 febr. årsmöte å Grand Hotell under ordförandeskap av fröken Anna Åkerberg.

Sedan styrelse och revisionsberättelse upplästes och godkänts, företogs styrelseval. De i tur avgående ledamöterna återvaldes utom fr. Wivi Weng, Ockelbo, som undanbett sig återval och i vars ställe invaldes fr. Louise Gripenberg. Styrelsen har för år 1925 följande sammansättning: fr. Anna Åkerberg, ordf., fr. Anna Björk,

vice ordf., fr. Elsa Wengelin, kassaförvaltare, fru Ruth Benzow, sekr., fr. Louise Gripenberg, v. sekr., fru Martha Ekman, mötesvärdinna, fru Signe Leksell, mötesvärdinna, fru Signe Andersson, fröken Anna Sundbom samt fr. Elna Sidvall. Revisorer äro fr. Elisabet Johansson och fr. Margot Lundin med fru Lotten Westergren och fru Märtha Ringheim som ersättare.

Medlemsciffran den 1 jan. 1925 var 154. Fyrtio medlemmar inskrevos under kvällen i kretsen.

Föredrag av fru von Porat om "Organisation och ansvar inom hjälparbetet" samt diskussion i denna fråga följde på årsmötesförhandlingarna. Programmet bjöd även på sång av fru Dora Brodin med ackompanjering av fru Hilda Engwall.

Halmstadskretsen hade den 27 jan. en handarbetsafton å Hotell Svea, varvid bl. a. mattknytning demonstrerades. Underhållningen för kvällen bestod i deklamation av fröken Ingegerd Bome och kvartettsång. Gemensam tésupe.

Hälsingborgskretsen hade den 15 jan. en avskedsjulfest med ett omväxlande musikprogram, recitation m. m., talrikt besökt. Fiolspel av fröken Sonja Assarsson, ackompanjering av fru Asta Grume; recitation av Tennysons In memoriam av fröken Signe Wennberg; sång av fröken Elsa Strömberg och fru Elsa Klein, vid pianot fru Anna Mårtenson; visning av scenerier från Norge av fru Helga Sjunnesson, samt ytterligare sång och recitation.

Kristianstadskretsen hade den 13 jan. ett möte i Flickläroverkets aula varvid teol. och fil. kand. Ester Lutteman redogjorde för Sigtunastiftelsen.

Malmöskretsen sammanträdde den 29 jan. varvid kandidat Ester Lutteman inledde en diskussion om "Ungdomens nöjesliv". — Ordf. fru Quensell lämnade en del föreningsmeddelanden, om det lotteri F.-B.-F. fått koncession på, uppmanade till prenumeration å Hertha samt redogjorde för utdelningen av årets stipendier ur konsul och fru Sederholms stipendiefond. Stipendiater för året hade blivit fröken Sonja Åkerhielm i och för fortsatt utbildning vid Rim-

forsa lanthushållningsseminarium, kr. 500:—, fröken Gunhild Bayard för fortsatt kurs vid Apelryds fruktodlings- och trädgårdsskola, kr. 1,000:—; samt fröken Elsa Thun för fortsatt kurs vid Landskrona folkskollärarinneseminarium, kr. 500:—.

Norrköpingskretsen har ett meddelande från den förlidna höstens arbete. I samband med övriga kvinnoföreningar i staden hade kretsens upplysningsverksamhet uppehållits genom att tvänne föreläsningar i samhällshygien anordnades.

Föreläsningarna som höllos av professor G. Wirgin, Uppsala, avhandlade "Samhällshygien i Förenta Staterna och Sverige". Första föredraget som hölls den 20 nov. omfattade: Samhällshygienens ekonomiska och sociala värde; dess arbetskrafter; tillsyn och vård av blivande mödrar, späda barn och äldre barn; skolhygien; bostadsinspektion; födoämneshandelns hygien; dricksvattnets och renhållningens hygien; industriell hygien; allmänhetens hygieniska uppföstran. Andra föredraget hölls den 21 nov. och behandlade: Åtgärder mot smittosamma sjukdomar; tuberkuloskampen; åtgärder mot de veneriska sjukdomarna; sociala verksamhetsgrenar av hygieniska intressen. Belysande skioptikonbilder åtföljde de instruktiva och medryckande föredragen.

Nyköpingskretsen hade den 2 febr. årsmöte å Standard Hotell under ordförandeskap av fru Märta Fant. Styrelse och revisionsberättelse föredrogos och ansvarsfrihet beviljades.

Till styrelse omvaldes fruarna Märta Fant, Marta Swenborg, Elna Cullberg, Ester Ekengrén och fröken Mathilda Olsson med fru Svea Rehnberg och fröken Gertrud Unger som suppleanter. Till revisorer omvaldes fruarna Elsa Beijbom och Karen Widman med fruarna Ella Wennberg och Hedvig Schenström som suppleanter.

Till att representera kretsen uti Södermanlands läns förtroendenämnd för Fredrika-Bremer-Förbundets stipendientdelning utsågs fru Elna Cullberg.

Efter supén skildrade fru Ester Ekengrén en av henne gjord resa till Pyrenéerna.

Notiser från bokvärlden.

Biskopen. Roman av *Lydia Wahlström*. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Inte för att jag kan säga att *Lydia Wahlström* med sin *Daniel Malmbrink* ökade vår litterära vänskrets. Därtill var den självsäkre prelaten-bondsonen en alltför litet omedelbart vinnande personlighet,

Men å andra sidan hörde han inte heller till de diktfigurer man glömmar bara man lägger igen boken om dem.

Hur det var höll han sig kvar i vårt minne med något av sin typs breda och envisa framfusighet. Tills vi, nära nog motvilligt, upptäckte att han verkligen hade vissa *Lotta-Svärd*-rättigheter till heder — i den både komiska och rörande inre osäkerhet, den nästan barnsliga ödmjukhet, som fanns på botten av all den klumpiga vördigheten.

Att *Lydia Wahlström* nu efter flera år låter oss förnya bekantskapen med honom måste därför vara alla hans gamla bekanta angenämt, men det skulle vara mera odelat så, om den nya boken präglats av samma lödighet, samma inre nödvändighet som den första.

Biskopen är ojämförligt mycket sämre komponerad än *Daniel Malmbrink* var. Nästan hela dess första del upptages av långa samtal mellan bokens huvudfigurer — dock inte bättre differentierade än att man aldrig är riktigt säker på vem som för tillfället talar.

Detta eviga resonerande hit och dit, detta eviga vägande av olika synpunkter bidraga också till att ytterligare lösa upp och förvirra *Daniel Malmbrinks* kärnfulla gestalt. Tills *biskopen* med samma namn tyckes oss mer och mer en dimfigur, förföljande den gäckande och även den ovisst tecknade (detta

dock antagligen med flit) flickgestalt, vilken är bokens hjältinna och föremålet för den värdige prästmännens kärlek.

Men allt eftersom boken fortskrider blir man klarare på honom och därmed på författarinnans mening.

Daniel Malmbrink, förstår man, kan inte stå så dekorativt hel för vår blick här som i den föregående boken. Ty där sågo vi endast början till hans utveckling, det första upplösandet av det hårda, glänsande pansar en människas yttre vändighet, pondus och självtillräcklighet bildar över hennes försvarslösa inre, hennes ensamma själ.

I *Biskopen* har utvecklingen, påskyndad av hjältens sentima förälskelse, hastigt fortskridit. Hela mannen är i ett ovisst jämsningstillstånd. Han liknar rent av ett gammalt träd som skjuter nya kvistar på felaktig årstid.

Detta vet jag har förargat en del av hans gamla vänner. Litet omotiverat, tycker jag.

Ty varför skulle inte t. o. m. en biskop få utvecklas?

Även om den yttre styvnaden därmed derangerar den gamla människans vändighet och vikt.

Det är ju endast den nya som kan bli invigd, endast barnet som inkommer i himmelriket.

Utan att författarinnan egentligen låter sin hjälte genomgå någon religiös kris — han har nära nog den högkyrkulige svenske statskyrkoprästens skygghet för dylika termer med deras pietistiska bismak — märker man att han dock lever i ständig kamp mellan den gamla och den nya människan. I bröllopsresescenerna från Venedig kommer detta pietistiska botgörardrag fram på ett sätt som kanske stöter somliga, men

i verkligheten inträngande återger vissa karakteristiska svenska läsaredrag.

Och till syvende och sist — det finns något bättre än t. o. m. säker smak, formell skicklighet — finns levande ande, fruktbar, utvecklingsmöjlig personlighet, äkta barnasinne. För en glimt av det förlåter man gärna Lydia Wahlström flera allvarsamma estetiska försyndelser. Tack vare den glimten intresserar hennes hjälte också alltjämt och man motser med nöje en eventuell fortsättning på hans öden. (Dock helst utan vidare befordran till ännu högre kyrkliga värdigheter. Redan hans biskopsdito förefaller rätt apokryfisk; en sådan man som han blir bestämt bara kontraktsprost.) Ja, frågan är om inte den bästa delen av de där ödena ännu återstår för oss att få — Daniel Malmbrink lyckligen kommen ur den känsliga fästmannssituation, där han likt många andra svenska herrar är en aning grotesk — lyckligen bärgad i ålderdomens klara och lugna hamn. Han hör bestämt till dem som likt gott vin skulle vinna på att bli gammal.

A. L. E.

*

Björneborg i helg och söcken.

En ny bok om Nordenfeldtarna av *Lotten Dahlgren*. Wahlström & Widstrands förlag 1924.

När Lotten Dahlgren för omkring två år sedan skickade ut Nordenfeldtarna på Björneborg var det endast delar av det rika släktarkivets innehåll som bearbetats för denna första Nordenfeldtsbok. En andra utlovades också i företalet och kom med den stora litteraturfloden i julas.

Det kan tänkas att en fara kunde ligga i det överväldigande rika materialet, uteslutet är ju icke att en så omfattande

släkthistoria i längden kunde förfela att väcka ett större intresse utanför de direkt intresserades krets. Så bra ligger det emellertid till med de Nordenfeldtska arkivalierna att i det de bevara för slakten kära personers drag, karaktär och livsöden, detta samtidigt blir i stort taget historien om betydande människor som erövrat sig en bemärkt plats inom svensk kulturgärning. I stort taget som sagt. Givetvis kommer en och annan med som för yttervärlden ter sig mera som staffagefigur, dock kan sägas att även dessa ganska gott tjäna till komplettering av den genom författarinnans skickliga behandling förträffligt framförda tidsmiljön.

Som intressant tillökning av det Nordenfeldtska porträttgalleriet sälla sig en rad av tidens kända personer, vilka genom släkt- eller vänskapsband mer och mindre direkt tillhöra kretsen på Björneborg.

Boken har ett bestående person- och kuturhistoriskt värde.

E. K-N.

*

Tonys läroår. Episoder ur en ungdom. Av *Agnes von Krusenstjerna*. Albert Bonniers förlag 1924.

Tre böcker har Agnes von Krusenstjerna begått innan Tony-böckerna kommo. Den första, *Ninas dagbok*, med ett mycket lätt anslag, som förstärktes gradvis i de två därpå följande *Helenas första kärlek* och *Endagdrivenskas anteckningar*, författarens egenart allt mer framträdande. En remarkabelt god formgivning frapperade från första begynnelsen.

Med de två Tony-böckerna som där efter följt, *Tony växer upp* och *den till i julas utkomna Tonys läroår*, är Agnes von Krusen-

stjernas författareindividualitet utpräglad karaktärsbestämd. En utbildad konstnärlighet är det ena starkt framspringande draget, det andra ämnesvalets deciderade införande på psykiskt-fysiskt abnormt betonade förmiddelse- och erfarenhetsområden.

En fruktansvärd vetskap bringar här upp ur dunklet de fasansfulla lönligheterna i sjuka själar och kroppar.

Tonys läroår inleds med en dikt av Haabløse Slægters författare. Agnes von Krusenstjerna liksom Herman Bang känner släktdegenerationen som det oundvikligt förhärjande. Absolut hopplöshet är också tema och slutackordet i denna bok.

Den är sannerligen icke nöjesläsning.

E. K-N.

*

Hildur Hallins ödesår. En roman från finska krigets tid av *Aivva Uppström*. J. A. Lindblads förlag 1924.

Bokens titel eller rättare sagt undertitel ger inte den säkra orientering den skulle gjort för en del år sedan. Det har hänt en del på sista tiden som hindrar tankarna att omedelbart söka sig tillbaka till åren 1808—09 när det talas om Finland och krig. Hildur Hallins ödesår sammanfalla emellertid med den kamp Finland då kämpade.

Historiediktning har som bekant sina särskilda vanskligheter, bl. a. är faran för tidsklichéer stor. Första anslaget med Stockholmsmiljö från förra seklets tidiga år och fru Lenngren som framträdande figur är inte fri i den vägen, trots — eller kanske just på grund av — minutiös detaljkunskap. Med händelsens överflyttande till Finland, närmare bestämt Åbo, lösgör sig skildringen och blir på ett helt annat sätt levande. Mot en trovärdigt tecknad bakgrund av livet

i Åbo vid denna tid komma i upprörd anstormning de ödesdigra händelserna in i stadens och människornas öden. Berättelsen är verkligt inryckt i en ovädersmättad och olycksbräddad tid och ger en hel del levandegjorda scener. Den unga svenska flickan, som kommit med i allt detta och som är bokens huvudfigur, blir emellertid snarast en något blek förevändning för själva boken, och den "höge herre" som spelar motrollen i hennes kärlekshistoria är en överklicherad tjusartyp. Som djupt engagerad patriot i Finlands ödestid gör han sig bättre och är mera möjlig.

E. K-N.

*

Från vargtider och vallpojksår

En samling minnen från forna dagars Östra Nyland av *Josefina Bengts*. Andra upplagan. Holger Schildts förlagsaktiebolag, Helsingfors 1924.

När första upplagan av denna bok för något mera än nio år sedan kom ut var Josefina Bengts visserligen redan känd inom finländsk läsekrets som god folklivsskildrare, men förstarangsplatsen, som hon nu intar, närmade hon sig först med minnena från de forna dagarnas Östra Nyland.

Styrkan och mängden i dessa folkskildringar äro av enastående art, den äkta ursprungligheten har också satt sitt förnämliga märke på såväl ämnesbehandlingen som själva stilen. Här finns inget litterärt koketterande med folklivsmotiv. Osentimentalt, närmast kärvt, präktigt korthugget i tonen berättar Josefina Bengts om folk och bygd i tider då vargar inpå stugknuten voro vardagens händelser och brännvinspannan var bondens såväl som prästens och herrgårdsherrens inkomstkälla. Då bonden måste släppa till sina hästar och sig

själv som hållkarl åt herrarna och då prostarna dundrade om helveteselden från predikstolarna så att kvinnfolken behövde hjärtstyrkande droppar och karlarna i veckligaste mening kyrksuppen för att kunna röra kyrkkosten, när de väl sluppit ifrån de svavelosande straffpredikningarna.

Josefina Bengts är fullkomligt hemma i dessa tider, och de envetna, oböjda, hårdiga mänskorna känner hon utan och innan.

Dessa småskildringar äro fullvärdiga föregångare till *Fädeerna*, boken som deciderat placerade Josefina Bengts i rang med stora författare.

E. K—N.

A. U.

*

Genom seklerna. Skildringar ur världshistorien av *Anna Maria Roos*. (Barnbiblioteket Saga 100—101.)

Det kända barnbiblioteket Saga, redigerat av fru A. Hammarlund, har nått och överskridit hundratalet av sina böcker genom tvenne serier skildringar ur världshistorien: *Genom Seklerna*, av Anna Maria Roos. De gå tillbaka till Gamla världens fornkulturer i Kina, Babylonien och Egypten samt sluta med Alexander den stores och Aristoteles' död. Forntidens tallösa sekler, långt flera än de som räknas till nyare tid, draga förbi, glimtvis återväckta i korta berättelser. Förf:s märkvärdiga förmåga att skriva för barn så, att just barn tilltalas och roas, förnekar sig ej heller i dessa skildringar. Deras lättfattlighet och okonstlade naturlighet jämte rik omväxling av motiv och handlinger göra dem lika lämpliga till nöjesläsning för små barn som utmärkta till läseböcker för de halvvuxna, vilka redan i skolan "haft allmän historia".

Mycket av det som berättas är gamla, väl kända saker. Men mera utrymme har beretts åt skildringar från Egyptens

och Asiens fornalder än i äldre läseböcker till världshistorien. Nyare forskningsresultat av den i stark utveckling stadda klassiska arkeologien skänka,, invävd i berättelserna, dessa ökat bildningsvärde. Men sitt djupa perspektiv få de genom framställningar av världsåskådningar, som hyllats av forntidens folk och tänkare. Så enkelt och klart, att även barnasinnen kunna fatta det, tecknas människoandens brotning sedan uräldsta tider med livets och dödens gåtor, dess stigande mot större klarhet, dess segrar hos de ädlaste och snillrikaste personligheterna, vilka kämpat sig till inre visshet.

Insända böcker.

Albert Bonnier: **Ulla-Britas kung.** Historisk roman från Gustav III:s första regeringsår av K. G. Ossiannilsson. — **Hjortbröderna.** Historisk roman från konung Albrekts dagar av K. G. Ossiannilsson. — **Helle** av Bertha Holst. Översättning av Irma Schildt.

Almqvist & Wiksell: **Feminismen.** En sociologisk studie över kvinnofrågan från forntid till nutid av K. A. Wieth-Knudsen. Översättning av Sven Rosén. — **Kätterier i kvinnofrågan** av Arnold Sölvén.

P. A. Norstedt & Söner: **Biskopen.** Roman av Lydia Wahlström.

Svenska Kyrkans Diakonistyrelses bokförlag: **Lyckovägar.** Berättelse av Aline Cronhielm. — **Hos morföldrarna.** Några prästgårdsbilder. — **Kärlek och hem** av Ragnhild Törner. — **Sju sagor** av Magda Bergquist. Med teckningar av Aina Masolle.

Sveriges Kristliga Studentörelses förlag: **Kinas kvinna i forntid och nutid** av Ruth Nathorst.

Wahlström & Widstrand: **Björneborg i helg och söken.** En ny bok om Nordenfeldtarna av Lotten Dahlgren. — **Svenska teatern. VI** Under Karl Johanstiden 1832—1835. Några anteckningar av Nils Perssonne.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{4}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

YLLE-DAMSTRUMPOR av goda kvalitéter

- N:r 1. Hellye Damstrumpor alla färger Kr. 4,50
" 2. Hellye Damstrumpor medeltjoeka
 alla färger " 3,50
" 3. Hellye Damstrumpor alla färger " 2,50
Sändes pr efterkrav. Uppgiv den färg Ni önskar.
Dessa äro mina tre stabelkvaliteter som äro
till allas belåtenhet.

Levon Svensson

STOCKHOLM
Riddarhustorget
Humlegårdsg. 13.

A. OLSSON BLOMSTERHANDEL KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. Norr 564 Riks Tel. 8987

FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

REKOMMENDERAS

BERIT SPONG HÖGSAL OCH ÖRTAGÅRD DIKTER

Andra upplagan. Häft, kr. 3:75; inb. 4:75.

"De fasta rytmer, de klara bilder, den okonstlade svenska smak, som utmärker denna diktsamling, visa hur den svenska dikten utbildad och håller på att utbilda en ädel tradition." *John Landquist i Aftonbladet.*

JULIA SVEDELIUS EN ÖDEBYGDSFÄRD

Häft. kr. 4:75; inb. 6:50.

"Och när man läser den, så nästan munter som den är, så rakt på sak, så snabb och varm, då går det frossbrytningar över en, man ler och biter ihop tänderna, man sväljer — man skakas och röres ända i sitt innersta." *Vera von Kremer i Social-Demokraten.*

LYDIA WAHLSTRÖM BISKOPEN ROMAN

Häft. kr. 7:50.

"Hon har ett överskott av humor och ironi — — — en pärla av psykologiskt studium — — — ett psykologiskt tidsdokument." *T. Fogelqvist i Dagens Nyheter.*

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

A.-B. John V. Löfgren & C:o

Kungl. Hovleverantör

Riks 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. t. N. 5048

Sverges äldsta, största och
bäst renommerade *specialaffär* i
**Siden- och Ylle-
klänningstyger**

Prover till landsorten sändas *gratis*
och *franco*

INNEHÅLL.

- Den aktuella lönefrågan.** Av *Axianne Thorstenson*.
Fredrika Bremers staty.
Privatskolesakkunnigas utlåtande. Av *Augusta Lithner*.
Washingtonkongressen.
Kringblick.
Gift kvinnas nationalitet.
Om sjukvårdspersonalens ställning.
Från F.-B.-F.-kretsarna.
Notiser från bokvärlden.

Mången gång synes nog önskvärdt

med en mjuk matta i ett eller annat rum. Dock, kostnaden tyckes kanske bliva onödigt hög, och många mjuka mattor äro ömtåliga och besvärliga att hålla rena.

Dessa förhållanden hava vi tagit sikte på, och vi erbjuda Eder en stark, praktisk och trevlig Ylle-matta till exceptionellt lågt pris.

Vår mörka Special Kidderminster i storlek 200×250 cm. (5 kvmtr.) Turkiskt mönster i rött, rödbrunt eller grönt. Kronor 29:—, franco köparens plats.

OTTO ELMGRENS A.-B.

STOCKHOLM: LILLA NYGATAN 29

Telefoner: 24 34, Norr 1165

Telegrafadress: ELMGRENSFABRIK

Vår Special Kidder en god prisbillig matta, lätt att hålla ren, samma mönster å bägge sidor.